

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ДІЛОВОЮ АКТИВНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто теоретичні та практичні питання формування, стану та ефективності управління діловою активністю на підприємствах. Запропоновано показники та методику оцінювання стану та ефективності управління діловою активністю підприємств.

Ключові слова: підприємство, ділова активність, управління, рентабельність, ефективність, обґрунтування

Abstract

Theoretical and practical issues of formation, condition and efficiency of business activity management at enterprises are considered. Indicators and methods for assessing the state and effectiveness of business management of enterprises are proposed.

Key words: enterprise, business activity, management, profitability, efficiency, justification

Функціонування підприємств на сучасному етапі розвитку світової та вітчизняної економіки характеризується високим рівнем динамічності, зростанням економічної і політичної нестабільності, посиленням конкуренції на всіх товарних ринках тощо. Сьогодні, для успішної роботи підприємствам часто вже замало мати сучасну і прогресивну технологічну базу, високопрофесійний склад виконавців, кваліфікований менеджмент і навіть значні фінансові ресурси тощо, потрібно ще виявляти неабияку здатність і наполегливість вчасно заявити про себе, про свої наміри, про свої здобутки; вміти знаходити надійних партнерів, кредиторів, клієнтів тощо, вміти зацікавити інших суб'єктів ринку у пропонуваніх вискоефективних інноваційних рішеннях. І все це потрібно робити для того, щоб опинитися у сприятливій для розвитку підприємства ситуації «в потрібному місці, в потрібний час та з потрібними знаннями» [1].

Незважаючи на те, що дослідження питань, пов'язаних з управлінням діловою активністю підприємств, займається дуже багато дослідників, нові виклики зовнішнього середовища посилили необхідність удосконалення системи управління діловою активністю підприємств. Тому, не дивлячись на значну кількість досліджень з цієї тематики, актуальність обраної теми досліджень не викликає сумнівів.

Метою проведених досліджень є аналіз теоретико-методологічних основ формування ділової активності підприємств і розробка рекомендацій з підвищення ефективності управління діловою активністю сучасних підприємств.

Результати дослідження

Під час проведення досліджень встановлено, що існує багато означень поняття «ділова активність підприємства», які з різних сторін характеризують це складне явище. Для часткового розв'язання цієї проблеми нами були систематизовані наукові підходи до вивчення цього поняття, до яких віднесено: макроекономічний, мікроекономічний, підприємницький, фінансовий, індивідуалізований, ресурсно-потенціаловий, інноваційно-інвестиційний, організаційно-управлінський і комплексний.

Було обґрунтовано вибір переліку ознак, за якими доцільно досліджувати окремі види ділової активності підприємства. Такими ознаками обрані: за масштабом вияву; за сутністю вияву; за рівнем активності; за стадією життєвого циклу; за відношенням до самого підприємства; за часовим інтервалом; за ступенем реальності; за рівнем охоплення; за су'єктами оцінювання; за рівнем чутливості до змін зовнішнього середовища [2].

Зроблено висновок, що ділова активність підприємства поділяється на зовнішню і внутрішню. До зовнішньої ділової активності належать: активізація співпраці з державними органами, податковою інспекцією тощо; активізація контактів з клієнтами, партнерами, комерційними банками; активізація протидії конкурентам тощо. До внутрішньої ділової активності підприємства доцільно віднести: активізацію робіт з підвищення кваліфікації працівників; розробку різних систем стимулювання працівників за досягнення в праці, підвищення продуктивності праці, економію ресурсів, підвищення якості і конкурентоспроможності продукції тощо; за укладання вигідних контрактів на постачання продукції підприємства; вибір оптимальних каналів збуту продукції та ін.

У сукупності зовнішня та внутрішня ділова активність підприємства створює умови для формування позитивного іміджу підприємства та його високої ділової репутації.

Проведеними дослідженнями встановлено, що ділова активність підприємства повинна мати конкретне спрямування, тобто різні суб'єкти ринку по-різному здійснюють оцінювання ділової активності підприємства, тому і зусилля підприємства мають чітко враховувати аудиторію, на яку спрямовуються ці зусилля. Основним «оцінювачами» ділової активності підприємства є споживачі, партнери, постачальники, кредитори, конкуренти, податкові органи, персонал підприємства, засоби масової інформації тощо. Кожен із цих «оцінювачів» визначає ділову активність підприємства зі свого боку, оскільки всі вони мають свої економічні інтереси, які часто не збігаються [3].

Проаналізовано сутність поняття «управління діловою активністю підприємства» та сформульовано власну точку зору з цього питання, яка полягає у тому, що у спрощеному вигляді управління діловою активністю підприємства збігається з управлінням його виробничою, комерційною та фінансовою діяльністю, хоча управління діловою активністю підприємства охоплює й інші сфери його діяльності: соціальну, інноваційну, інноваційну, екологічну тощо.

Було обгрунтовано, що при розробленні на підприємстві системи управління діловою активністю підприємства доцільно користуватися такими принципами, як цілеспрямованість, адекватність, несуперечливість, концентрованість, науковість, мотиваційність, контрольованість, ефективність і послідовність [4].

Під час проведення досліджень характеризувано фактори, які впливають на зміст ділової активності підприємства. Зокрема, до зовнішніх факторів віднесено: попит на ті чи інші види продукції та можливі коливання цього попиту; наявні і потенційні джерела та постачальники всіх видів ресурсів; існуючий рівень конкуренції в галузі; стан науково-технічного прогресу в галузі; стан екології в країні (регіоні); рішення Уряду; а також різні випадкові фактори тощо.

Запропоновано алгоритм розробки системи управління діловою активністю підприємства, який охоплює низку робіт: проведення аналізу макро- і мікросередовища; проведення SWOT-аналізу; проведення стратегічної діагностики; обгрунтування вибору базової стратегії розвитку підприємства; розробку функціональних стратегій розвитку підприємства; виявлення основних «оцінювачів» ділової активності підприємства; визначення сфер діяльності, в яких підприємство має підвищити свою ділову активність та показники, які потрібно покращити; постійне контролювання за впровадженням розроблених заходів та їх коригування залежно від ситуації, що постійно змінюється.

Були сформульовані правила, дотримання яких підвищать ефективність системи управління діловою активністю підприємства (див. рис. 1).

Рисунок 1 – Правила управління діловою активністю підприємства

В результаті проведених досліджень було запропоновано класифікацію показників оцінювання стану і ефективності ділової активності підприємства, яку сформовано за такими ознаками: відносно напряму діяльності підприємства; за джерелами інформації; за формою показників; за часовою спря-

мованістю показників; за кількістю параметрів; за способом розроблення. Зокрема, за способом розроблення пропонується така класифікація показників: якісні, комбіновані та кількісні.

Якісні показники оцінювання – це загальнозживані вирази, сутність яких є зрозумілою для всіх: «підприємство має високий рівень ділової активності», «підприємство виготовляє якісну продукцію», «підприємство активно опановує нові ринки» та багато інших подібних висловлювань. *Комбіновані показники* оцінювання стану та ефективності ділової активності підприємства являють собою поєднання думок експертів, які здійснюють оцінювання тих чи інших сторін ділової активності підприємства за допомогою заздалегідь погодженої шкали оцінок: в балах, рейтингах, коефіцієнтах, частках тощо. Потім виставлені оцінки обговорюються і виносяться експертне рішення про стан та ефективність ділової активності підприємства. *Кількісні показники* оцінювання стану та ефективності ділової активності підприємства являють собою конкретні числові значення тих чи інших результатів (сторін) діяльності підприємства. Зрозуміло, що таких показників може бути дуже багато, вони зазвичай пов'язані між собою, можуть бути виражені як в абсолютному вимірі (вартісні та натуральні показники), а також у відносних значеннях.

Висновки

Систему управління діловою активністю підприємства можна вважати ефективною, якщо всі «оцінювачі» ділової активності підприємства позитивно характеризують діяльність підприємства; при цьому темпи зростання чистого прибутку підприємства перевищують темпи зростання чистого доходу підприємства, а темпи зростання чистого доходу підприємства перевищують темпи зростання середньорічної вартості його активів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мартусенко І.В., Дончак Л.Г. Ділова активність: теоретичні аспекти та особливості формування. МДУ, «Економіка і суспільство», 2018, № 19, С.501-505.
2. Адонін С.В., Калашнікова Ю.М., Смелінський А.А. Управління діловою активністю підприємства в сучасних умовах. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2021, № 12.
3. Комаріст О. І. Оцінка ділової активності підприємств у ринкових умовах / О. І. Комаріст, А. І. Комаріст // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. 2009. № 1 (32).
4. Ділова активність підприємства : сутність та методика аналізу : монографія /Н.Б. Кашена, О.О. Горошанська, Т.В.Польова [та інші]. Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2016, 196 с.

Козловський Володимир Олександрович – к.е.н., доцент, професор кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: v@vin.ua або Kozlovskiy.vk.vntu.edu.ua

Королюк Валентин Петрович – студент 2-го курсу магістратури гр. МПОУ-20мз факультету менеджменту та інформаційної безпеки Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: koroluk2002@gmail.com.

Kozlovskiy Volodymyr Oleksandrovych – Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnytsya, e-mail: v@vin.ua or Kozlovskiy.vk.vntu.edu.ua

Koroliuk Valentyn Petrovych – the student of the 2nd course of a magistracy gr. MPOU-20mz of the Faculty of Management and Information Security of Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: koroluk2002@gmail.com.